1. Др Милорад Иванишевић, редовни професор, ужа научна област Пословне финансије, Економски факултет Београд, Универзитет у Београду, предсједник Комисије;
2. Др Радомир Божић, редовни професор, уже научне области Рачуноводство и Пословне финансије, Економски факултет Пале, Универзитет у Источном Сарајеву, члан Комисије;
3. Др Ново Плакаловић, редовни професор, уже научне области Монетарна економија и Теоријска економија, Економски факултет Пале, Универзитет у Источном Сарајеву члан Комисије.

ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ
ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ
ПАЛЕ/PALE
Број: 343/15
Датум: 05.03.2015 год.

Научно-наставном вијећу ОЈ Економски факултет Пале Универзитета у Источном Сарајеву и Сенату Универзитета у Источном Сарајеву

На основу члана 71 Закона о високом образовању и Закона о измјенама и допунама закона о високом образовању („Службени гласник Републике Српске", бр. 73/10, 104/11, 84/12 и 108/13), члана 57 Статута Универзитета у Источном Сарајеву и на основу члана 4 и члана 6, став 1, Правилника о поступку и условима избора академског особља Универзитета у Источном Сарајеву, Научно-наставно вијеће ОЈ Економски факултет Пале Универзитета у Источном Сарајеву, на XXV сједници, одржаној 10.02.2015. године, донијело је Одлуку број: 187/15 од 10.02.2015. године, којом смо именовани у Комисију за припремање Извештаја о избору наставника у звање доцент на ужу научну област Пословне финансије (ужа образовна област Пословне финансије) по Конкурсу који је расписао Универзитет у Источном Сарајеву објављеном у дневном листу „*Глас Српске*" дана 24.12.2014. године.

Након увида у пријаву кандидата и конкурсом тражена документа и доказе, Комисија доставља Научно-наставном вијећу ОЈ Економски факултет Пале Универзитета у Источном Сарајеву и Сенату Универзитета у Источном Сарајеву

ИЗВЈЕШТАЈ

КОМИСИЈЕ О ПРИЈАВЉЕНИМ КАНДИДАТИМА ЗА ИЗБОР У ЗВАЊЕ ДОЦЕНТА ЗА УЖУ НАУЧНУ ОБЛАСТ ПОСЛОВНЕ ФИНАНСИЈЕ
(ужа образовна област Пословне финансије)

I ПОДАЦИ О КОНКУРСУ

Конкурс објављен: **24. децембра 2014. године у дневном листу *„Глас Српске".***
Ужа научна област: **Пословне финансије (ужа образовна област Пословне финансије)**
Назив факултета: **ОЈ Економски факултет Пале, Универзитет у Источном Сарајеву**
Број кандидата који се бирају: **1 (један)**
Број пријављених кандидата: **1 (један)**

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТКИЊИ

1. Основни биографски подаци

Име, средње име и презиме: **Зорица (Радосав) Голић**
Датум и мјесто рођења: **06.08.1975. године, Сарајево, Центар.**
Установе у којима је била запослена:
- ОЈ Економски факултет Пале Универзитета у Источном Сарајеву (2002-до данас);
- Средњошколски центар „Милорад Влачић" Власеница (2002).

Звања / радна мјеста:
- Виши асистент на ужој научној области Пословне финансије од 2010 године;
- професор економске групе предмета.

Научна област: **Друштвене науке**
Научно поље: **Економија и пословање**
Ужа научна област: **Пословне финансије**

2. Биографија, дипломе и звања

Основне студије:

Назив институције: **Универзитет у Источном Сарајеву, Економски факултет Пале.**
Мјесто и година завршетка факултета: **Источно Сарајево, 2001. година.**
Смјер: **Спољна трговина и финансије.**

Постдипломске студије:

Назив институције: **Универзитет у Источном Сарајеву, Економски факултет Пале.**
Мјесто и година завршетка факултета: **Источно Сарајево, 2009. година.**
Назив магистарског рада: ***„Улога инвестиционих фондова у изградњи финансијског тржишта, реструктуирању привреде и економском развоју Босне и Херцеговине"***
Ужа научна област: **Пословне финансије.**

Докторат:
Назив институције: **Универзитет у Источном Сарајеву, Економски факултет Пале.**
Мјесто и година завршетка: **Пале, 2014. година.**
Назив дисертације: ***„Синергија реалних и портфолио инвестиција и економски опоравак Босне и Херцеговине"***
Ужа научна област: **Пословне финансије.**

Претходни избори у наставна и научна звања (институција, звање и период):
Универзитет у Источном Сарајеву, Виши асистент за ужу научну област Пословне финансије, Одлука Сената Универзитета у Источном Сарајеву број: 01-С-04-XXX/10 од 11.02.2010 године.

3. Научна дјелатност кандидаткиње

3.1. Радови прије посљедњег избора у звање вишег асистента разврстани према категоријама

3.1.1. Радови објављени у научним часописима и зборницима са рецензијом

1. **Голић, З.,** *Ревизијски ризик и механизми за његово смањење,* Рачуноводство и пословне финансије, ФЕБ дд Сарајево, број 2., година XXXI, фебруар/вељача 2007, ISSN 1512-7818, стр. 56-73.
2. **Голић, З.,** *Инвестициони фондови у свјетској пракси и перспективе њиховог развоја у Босни и Херцеговини*, Зборник радова Економског факултета 2006, Универзитет у Источном Сарајеву, Економски факултет И.Сарајево, Завод за уџбенике и наставна средства, Источно Сарајево, 2006, ISBN: 999380958-6, стр. 197-210.

3.2. Радови послије избора у звање вишег асистента разврстани према категоријама и њихов кратак приказ

3.2.1. Радови објављени у научним часописима и зборницима са рецензијом

1. **Голић, З.,** *Advantages of Crowdfunding as an Alternative Source of Financing of Small and Medium-sized Enterprises*, Зборник радова Економског факултета у Источном Сарајеву, 2014/8, ISSN 1840-3557, стр. 39-48.

У овоме раду ауторка истиче да је финансирање малих и средњих предузећа (МСП) веома несразмјерно и у великој мјери погођено макроекономским (не)приликама, а велики утицај на њих имају тржишне прогнозе, здравље берзе, цјелокупне економије, монетарна политика. Како многа од тих предузећа нису у могућности да обезбједе потребна и довољна средства за финансирање својих пројеката/подухвата од традиционалних инвеститора принуђени су да потраже и искористе алтернативне изворе финансирања, а *crowdfunding* је свакако један од њих. Обезбјеђење финансијских средстава јесте основна, али није и једина предност кориштења *crowdfunding*-а, те се у овоме раду указује и на остале предности које *crowdfunding*, као алтернативни извор финансирања, пружа МСП. Предности кориштења *crowdfunding*-а као алтернативног извора финансирања МСП су многобројне, а најважније су сљедеће: 1. Аргумент „мудрост гомиле" који се заснива на томе да група/публика може понекад бити ефикаснија од појединаца или тимова у рјешавању проблема предузећа, а то у коначном значи да ће *crowdfunders*-и бити ефикаснији од неколико појединачних инвеститора. 2. Задржавање управљачке контроле над предузећем што значи да када предузеће прикупи капитал путем *crowdfunding*-а, предузетници не губе право да сами доносе пословне одлуке. 3. Уклањање географских препрека за инвестирање. Велика предност *crowdfunding*-а у односу на друге облике финансирања је уклањање географских препрека за улагања, што значи да географска удаљеност између предузетника и инвеститора не игра улогу. 4. Истраживање тржишта – утрживост огледа се у томе да *crowdfunding* предузетнику може пружити вриједне сигнале о тржишном потенцијалу производа/пројекта који желе покренути. 5. Маркетиншке сврхе – промоција производа. *Crowdfunding* се такође користи и у маркетиншке сврхе, стварајући занимање за нове пројекте у раним фазама њиховог развоја, помаже постизању конкурентске предности и прије него што пројекти угледају свјетлост дана. 6. Смањивање трошкова је један од разлога зашто предузећа користе цровд. Учествовањем у креирању производа и побољшању његовог дизајна *crowdfunders* доприносе стварању вриједности за предузеће/предузетника. Штавише, то омогућава предузећу да смањи дужину развоја нових производа, као и његове трошкове, да има боље прихваћен производ на тржишту.

Коначно, ауторка закључује да је *crowdfunding* данас један од најперспективнијих алата који ће потпомоћи иновације, омогућити стварање радних мјеста и обезбједити економски раст. Истовремено је један од најатрактивијих начина за финансирање нових идеја, малог предузетништва и стварање

радних мјеста у читавој Европи, према томе то је веома демократски алат који ће омогућити стварање вриједности на многим нивоима, а не само у домену финансија.

2. **Голић, З.,** *Crowdfunding као иновација у финансирању предузетништва,* Зборник радова са научне конференције са међународним учешћем „УСПОН 2013", У оквиру промоције Европске недеље предузетништва (*SME-Week*). Тема научне конференције „Предузетништво као шанса", Универзитет Сингидунум, Пословни факултет Ваљево, Ваљево 28. новембар 2013. године, , ISBN: 978-86-7912-512-5, страна 75-83.

У једном од својих новијих чланака реномирани амерички часопис *Forbes* 2013. годину проглашава „годином еволуције *crowdfunding* -а ", а зашто је то тако одговор се даје у овоме раду. Није непозната чињеница да су мали и средњи предузетници креатори највећег броја радних мјеста у кризи, али се истовремено суочавају са проблемом недостатка капитала за финансирање инвестиција и покретање нових пословних подухвата. Као рјешење ових проблема на сцену ступа иновативни и релативно нови концепт инвестирања – *crowdfunding* који омогућава предузетницима да финансирају своје подухвате директним прикупљањем релативно ниских/малих улога од релативно великог броја појединаца користећи Интернет, без услуга уобичајених финансијских посредника. Овај модел финансирања предузетништва је својеврсни изазов и право рјешење за земље које су у рецесији и пате због ниске привредне активности. Рад доприноси потпунијем разумијевању *crowdfunding*-а као начина прикупљања капитала за предузетнике, али и као изазова за инвеститоре који су у потрази за новим инвестиционим могућностима. Распрострањен приступ Интернету, појава друштвених мрежа, заједно са све већом еманципацијом широких народних слојева (група) нуде занимљиве могућности. Користећи ове појаве у методу који је назван *crowdfunding* може се омогућити предузетницима да прикупе финансијска средства за свој пројекат/подухват. Другачије говорећи, предузетник проналази алтернативу у *crowdfunding* -у, и умјесто да се ослања на одлуку малог броја високософистицираних инвеститора и банкарских менаџера, он сада користећи благодети Интернета мотивише и користи велику публику (велики број појединаца) од којих сваки појединачни члан даје скроман/мали допринос, али заједнички остварују циљ. *Crowdfunding* се на тај начин користи као толико потребан и неопходан алтернативни извор финансирања предузетништва.
Укратко, рад приказује широку лепезу могућности које *crowdfunding* пружа, што би могло бити од користи за ширу академску и друштвено-политичку заједницу али и за потенцијалне кориснике *crowdfunding*-а – предузетнике.

3. **Голић, З.,** *Финансирање капиталне инфраструктуре емисијом муниципалних обвезница – искуства општине Бијељина*, Зборник радова Економског факултета у Источном Сарајеву, 2012/6, ISSN 1840-3557, стр. 45-62.

Имплементација инвестиционих пројеката локалних заједница зависи од њихове способности да прикупе неопходна средства комбинацијом сопствених извора и екстерног финансирања. Финансирање путем дуга омогућава локалним самоуправама да у краћем временском периоду реализују више инфраструктурних пројеката него што би то био случај када би их финансирали сопственим средствима. Ипак, ризик повезан са задуживањем мора бити добро схваћен и документован у смислу његовог потенцијалног утицаја на локални буџет у будућности. Из тог разлога, прије него штосе предузме задуживање, препоручљиво је да свака локална заједница има стратегију управљања дугом и писану политику у вези задуживања. Стратегија управљања дугом
треба да обезбиједи да локална самоуправа одржи, у било ком тренутку, адекватан ниво задужености (1) који неће утицати на финансијску стабилност и (2) који ће омогућити остварење инвестиционих циљева.
Идеја овог рада је да се на примјеру Општине Бијељина укаже на чињеницу да је финансирање капиталне инфраструктуре задуживањем општина и градова у БиХ – путем емисије муниципалних обвезница – и поред ограничења које имају емитенти и ризика који сноси инвеститор, показало бољим и ефикаснијим извором финансирања у односу на друге облике задуживања.
С обзиром на чињеницу да административна служба Општине Бијељина улаже велике напоре у изградњу и уређење великих инфраструктурних система. У питању су инвестиције које изискују огромна средства и чија реализација траје годинама (канализација, водоводни систем, гасификација). Тако се Општина Бијељина одлучила да емисијом муниципалних обвезница финансира четири инфраструктурна пројекта

којим би се побољшали услови за даљи развој општине, те унаприједили услови живота грађана. Међутим, показало се да као и свако друго задуживање, обвезнице носе ризик који се првенствено огледа у недовољном остваривању прихода од инвестиције за сервисирање преузетих обавеза. Пракса је показала да је са аспекта ризика најбоље рјешење комбиновано финансирање пројеката (емисијом обвезница и из других извора), јер овакав начин финансирања диверсификује ризик и чини поврат на уложена средства сигурнијим.

4. **Голић, З.,** *Финансирање капиталне инфраструктуре емисијом муниципалних обвезница у Босни и Херцеговини*, Рачуноводство и пословне финансије, ФЕБ дд Сарајево, број 4., година XXXVI, април/травањ 2012., ISSN 1512-7818, стр. 75-84.

За све оне локалне заједнице у Босни и Херцеговини које су спремне да направе искорак од класичног и шаблонског финансирања (буџет, кредит, донација), према новим и инвентивнијим комбинацијама, постоји много начина финансирања развоја. Планови и инструменти локалног развоја отварају нове и небројене могућности, а све модалитете финансирања и њихове комбинације није могуће унапријед предвидјети и исцрпити. Потреба за стварањем нових модела финансирања не зависи толико од законског оквира, колико од стварне посвећености локалних актера реализацији својих развојних замисли.
Глобализација и транзиција су два феномена која су крајем прошлог и почетком овог вијека, синергетски дјеловала и дјелују на земље које су се опредјелиле за развој тржишне привреде. Децентрализација, дефискализација, развој демократије и тржишне привреде условиле су примјену нових финансијских инструмената на финансијским тржиштима. Један од многобројних инструмената су муниципалне обвезнице, које многи сматрају, „иновацијом" на босанскохерцеговачком тржишту. Увођење муниципалних обвезница на тржишту капитала транзиционих земаља је дио шире стратегије развоја, која има за циљ продубљивање и диверзификацију тржишта капитала, али и повећање конкурентности између самих финансијских инструмената.
Досадашње емисије обвезница у БиХ обиљежио је мањак различитих група инвеститора на страни примарне тражње и неразвијена секундарна трговина. Међутим, евидентно је да инвеститори имају много више повјерења у тржиште и емитенте обвезница. Стога, у будућности треба очекивати јачање улоге институционалних инвеститора, у примарној и секундарној тражњи, учешће ентитетских инвестиционо-развојних банака у секундарној трговини и још већу заинтересованост компанија за издавање дужничких краткорочних и дугорочних хартија од вриједности за финансирање нових пројеката, а не само рјешавање старих или наслијеђених проблема.
У раду је дат преглед теоријских и практичних сазнања развијених земаља, које одавно користе овај финансијски инструмент, са кратком анализом актуелне ситуације у БиХ.

5. **Голић, З.,** *Финансирање пројеката заштите животне средине емисијом муниципалних обвезница,* Зборник радова са 10. Међународног научног скупа „СИНЕРГИЈА 2012". Тема научног скупа „Заштита и управљање животном средином", Универзитет Синергија Бијељина, Бијељина 30. март 2012. године, ISBN: 978-99955-26-25-2, стр. 537-548.

У савременим условима, постоји све већа потреба за координираном људском активношћу са циљем изналажења ефикасног одговора на еколошке проблеме, који су присутни како на локалном, тако и на националном и глобалном плану. Једино тако се може успоставити функционисање еколошки одрживе привреде, стабилног економског раста, одрживог развоја и очувања здраве животне средине. Важна димензија ове проблематике представља обезбјеђење извора финансирања пројеката за заштиту животне средине и одржавање природне равнотеже. Босни и Херцеговини недостају неке правне основе и институције за очување животне средине, али још већи проблем су средства за финансирање пројеката заштите животне средине.
Одлуке о улагањима у пројекте заштите животне средине, представљају важне одлуке, које доносе јединице локалне самоуправе. Ове одлуке су, обично, везане за велика улагања финансијских средстава у садашњости, док се приходи и користи остварују у дугом низу година у будућности. Усљед тога, одлучивање о дугорочном улагању јавних средстава у инвестиционе пројекте заштите животне средине, повезано је са високом неизвјесношћу (ризиком) остваривања очекиваних

друштвено-економских резултата улагања. Ниво неизвјесности може се смањити, повећањем способности стручњака у јединицама локалне самоуправе да боље процењују потребан ниво улагања, финансијске и економске ефекте инвестиционих улагања, кретање цијена на тржишту и ризике реализације пројеката.
Буџет је традиционални и најзаступљенији извор финансирања пројеката локалног развоја у БиХ. Међутим, овај извор финасирања постаје све несигурнији, између осталог, и због промјене у начину расподјеле пореских прихода, преношењем индиректних пореза (ПДВ-а и царине) са ентитетског на државни ниво. Још од 2006. године, локалне заједнице процентуално добијају мање ових прихода у односу на пређашње приходе од расподјеле пореза на промет на нивоу ентитета. Буџет великог броја локалних заједница задовољава само потребе финансирања оперативних трошкова и то за интервентно рјешавање социјалних проблема, за здравствену заштиту, комуналне услуге и сл. За финансирање већих пројеката, општине могу очекивати помоћ кроз прерасподјелу средстава из ентитетских буџета путем подстицајних средстава за развој
појединих сектора и дјелатности (нпр. пољопривреде, МСП, здравствену заштиту и сл.). Задуживање јавног сектора код пословних банака и других кредитора ограничено је Законом о задуживању, дугу и гаранцијама БиХ („Службени гласник БиХ", број 52/05 од 02.08.2005. године). Са становишта банака – повјерилаца, у условима финансијске кризе јавни сектор је мање ризичан и зато су услови за одобравање кредитних средстава овом сектору флексибилнији у односу на приватни. Кредитирање пројеката локалног развоја из средстава ентитетских инвестиционоразвојних банака такође пружа одређене погодности. Ипак, овај извор задуживања не мора да буде повољнији од неких других извора, као што су напримјер муниципалне обвезнице. Међутим, ни емисија обвезница не мора бити најбољи избор за мале и неразвијене општине због њихове неатрактивности за потенцијалне инвеститоре, малог обима емисије и високих фиксних
трошкова издавања. Из тог разлога је емисија муниципалних обвезница у БиХ је често привилегија развијених општина и градова.

6. **Голић, З.,** *Утицај финансијске кризе на фондовску индустрију Босне и Херцеговине,* Зборник радова са Међународног научног скупа „Глобализација и економска криза", Слобомир П Универзитет, Слобомир, Бијељина 17-18. септембра 2010. године, ISBN: 978-99955-54-00-2, стр. 167-197.

Најновије анализе финансијске кризе укључују и могућност да је криза додирнула само дно и да је најгоре иза нас. Овакво мишљење дијеле и неки од званичника водећих финансијских институција мада не искључују чињеницу да би опоравак и излазак из рецесије водећих свјетских економија могао да потраје и неколико година.
Будући да је ширење кризе посљедица глобализације у економској и финансијској сфери међународна сарадња ће бити неопходна и у јачању повјерења у финансијску стабилност и минимизирање дисторзија на тржишту. У исто вријеме биће потребно дати подршку тржиштима у развоју и спријечити финансијски протекционизам. Програми који буду донешени за отклањање посљедица кризе морају бити брзо имплементирани и имати ограничени рок трајања.
Квалитетни инвестициони фондови у БиХ су требали да буду кључ њеног успјеха у изградњи финансијског тржишта, реструктуирању привреде и економском развоју. Мотиви инвестирања, њихова способност реструктурирања предузећа и њихова визија будућег бизниса на простору БиХ су са микроекономског аспекта требали да буду кључна детерминанта успјеха тако сложеног укупног транзицијског преокрета. А десило се то да су ИФ-ови у БиХ примјер, начин и форма обезвређења приватизације.
Наиме, економској јавности није познато да је иједан од њих допринијеоповећању производње или запослености у предузећима чије акције посједују, а због тога су основани. Глобална финансијска криза јесте утицала на лош резултат ИФ у БиХ, али пресудан утицај су имали локални фактори.
Нажалост, ситуација у БиХ данас је таква да је она економски најлошије позиционирана, у односу на земље у региону, по свим релевантним показатељима.
На овим просторима још увијек се дуго чека на отпочињање посла, сложене су процедуре, високо пореско оптерећење, инвеститори се не штите довољно. Дакле, БиХ још није средина у којој се држи до бизниса, напретка и инвестиција.
Све ово говори у прилог чињеници да тренутна ситуација у БиХ, такође, не даје много разлога за

оптимизам, дубина кризе у којој се налазимо је велика и не дозвољава веће резултате. Нужне су дубоке привредне, структурне и финансијске реформе код нас.
Независно од сложености данашњег тренутка и неминовних судара и проблема међу актерима, пред нама је, ипак, незаустављив процес реформских преображаја, другачија мобилизација и алокација сопствених снага и ресурса.
У таквим процесима тржиште и тржишне институције јесу основа привредно-системског модела и економске, односно развојне политике. Улога инвестиционих фондова у том моделу тек треба да се потврди.

7. Голић, З., *Путем свиле до богатства – Како можете зарадити инвестирајући у новооткривено азијско благостање*, приказ, Зборник радова Економског факултета у Источном Сарајеву, 2010/4, ISSN 1840-3557, стр. 319-324.

У посљедње вријеме, на нашем тржишту стручне економске литературе, популарне су књиге које се баве „великим темама", као што су нови поредак економских сила, економски изазови глобализације, нове могућности и атрактивне дестинације за инвестирање и слично. За овако велике и значајне теме неопходно је и велико знање. Уколико то није случај, анализе дјелују неувјерљиво, плитко, поједностављено, понекад чак и бесмислено, па је зато мало књига које се успјешно баве овим сложеним темама. Посебно је мали број студија које поменутим проблемима прилазе мултидисциплинарно као што то чини књига *Путем свиле до богатства - Како можете зарадити инвестирајући у новооткривено азијско благостање* (*The Silk Road to Richies – How You Can Profit by Investing in Asia's Newfound Prosperity, 1st Edition, ISBN 0131869728; Mostrous, Yannis Г.; Гue, Elliott H., and Martchev, Ivan D.; Pearson Education Inc, Publishing as Financial Times Prentice Hall, London, 2006.*).
Аутори овог дјела су данас међу најкреативијим и интелектуално најјачим инвестиционим стручњацима и причају нам причу која је истовремено изузетно храбра, али и богата обиљем идеја за инвестирање, што је веома ријетка комбинација. Основни циљ им је да укажу на инвестиционе трендове и репрезентативне компаније које дјелују у индустријама које би требало да напредују, ако је њихова процјена исправна. Многе компаније су препознате и препоручују се за потенцијалне инвестиције, али анализа онога што је „испод поклопца" није детаљна.
Бројни су примјери у пракси који говоре о томе да су инвеститори непоправљиво спори у уочавању и прихваћању промјене. Током историје та мана је људе коштала много новца, а тако ће бити и даље. Улагање напора у разумијевање и (повремено) предвиђање друштвених, економских и политичких промјена, један је од најважнијих квалитета успјешних дугорочних инвеститора. Не доносе сви исте закључке након анализе одређене групе података, али различита интерпретација је животна чињеница у свијету инвестиција. Ово је књига о инвестицијама, која се бави специфичним ризицима и специфичним наградама заснованим на, вјерујемо, исправним претпоставкама укоријењеним у историјским, економским и финансијским карактеристикама.
Они који у дјелу *Путем свиле до богатства* траже конвенционално размишљање биће дубоко разочарани, али они које занима свеобухватна слика у ова све несигурнија времена – и оно што је још важније, гдје леже праве прилике за зараду у доба ниских повратa – жељеће ову књигу прочитати више пута.
Ауторка тврди да књигу није потребно посебно препоручивати, јер она говори сама за себе и њено читање ће бити прави ужитак. Најприје, ова поучна књига је намијењена свима онима који се баве инвестицијама, као и онима који траже дубље разумијевање финансијских тржишта, али и наставницима, младим истраживачима и студентима економије.

8. Голић, З., *Рефлексије глобалне финансијске кризе на инвестиционе фондове у Босни и Херцеговини*, Зборник радова Економског факултета у Источном Сарајеву, 2010/4, ISSN 1840-3557, стр. 113-138.

У раду је дата хронологија глобалне финансијске кризе и, у том контексту, њен утицај на инвестиционе фондове (ИФ) у Босни и Херцеговини (БиХ). Такође се разматра утицај финансијске кризе на босанскохерцеговачку економију. У одређеним дијеловима рада, у сврху извођења одговарајућих закључака, извршена је компарација са појединим привредама земаља у транзицији које се налазе у рецесији и/или боре са високом задуженошћу. Рад указује на то да су доминантан утицај на лош резултат

ИФ имали много више локални, него глобални фактори.
Финансијска криза изазвана експлозијом финансијских балона на тржишту некретнина, неодговорном и веома ризичном кредитном политиком финансијских институција, инфлацијом цијена на тржишту роба попут нафте, животних намирница, метала, падом вриједности долара, похлепом и неморалом, те психологијом страха и неповјерења у постојећи финансијски систем, прерасла је 2008. године у глобалну економску кризу.
Играње великих финансијских институција и њихово бесконачно међусобно преплитање на крају плаћају грађани и остатак економије. Ти велики „коцкари" који су дијелили кредите без критерија, па те кредите секјуритизирали и продавали даље, а у међувремену су се и међусобно осигуравали, направили су све да, када пропадне један, повуче за собом и остале.
Директни ефекти глобалне финансијске кризе највише су погодили земље које су снажно интегрисане у међународне токове капитала и трговинске токове.
Босна и Херцеговина, као и остале земље у транзицији, које су слабије повезане са међународним финансијским и робним токовима, нису осјетиле снажно директно дејство финансијске кризе мимо ефеката који се дифузно шире на опште услове пословања и текућег финансирања међународних послова.
Ипак, индиректно дејство је примијетно у многим сегментима, прије свега у изградњи институција финансијског сектора, увођењу нових финансијских инструмената и уопште иновација. На једној страни, то је успорило и у значајној мјери искомпликовало процесе даље реформе, али је извјесно да ће истовремено повећати солидност, елиминисати брзоплетост и неке очигледне ризике.
Глобална финансијска криза утицала је на босанскохерцеговачке инвестиционе фондове, али не у оној мјери у којој су локални фактори имали пресудан утицај на лош резултат ИФ.
У раду се анализирају рефлексије глобалне финансијске кризе на инвестиционе фондове у БиХ и указује на то да су у овом домену пресудан утицај имали локални фактори.

9. Голић, З., *Стратегија улагања и развојна улога инвестиционих фондова у Босни и Херцеговини*, Рачуноводство и пословне финансије, ФЕБ дд Сарајево, број 3., година XXXIV, март/ожујак 2010, ISSN 1512-7818, стр. 46-55.

Развој финансијског тржишта БиХ, као један од основних предуслова за успјешно функционисање сваке тржишне привреде, не би квалитетно био могућ без инвестиционих фондова.
Инвестициони фондови на најбољи начин могу да задовоље интересе појединаца. Уз то они квалитетно могу обезбједити и заштиту њихових улагања кроз диверзификацију ризика, што се постиже кроз улагање у велики број разноврсних инвестиција. Инвеститори су свјесни да са мало новца не могу на задовољавајући начин извршити диверзификацију ризика и да је то могуће само кроз инвестиционе фондове.
Без обзира на многе отежавајуће околности и дупле аршине у овој области на просторима БиХ, као што су: два Закона (ФБиХ и РС) о ПИФ/ИФ, двије Комисије за вриједносне папире/хартије од вриједности, двије берзе, намјера ауторке овог рада је да се на једном мјесту да преглед свих ИФ који егзистирају у БиХ, анализирају њихови портфолији, дају одговори на питања ко у ствари господари имовином фондова у БиХ и која је њихова развојна улога, и каква би требала да буде.
У раду се указује на то да инвестициони фондови нису довољно добро одиграли улогу која им је била намијењена у изградњи финансијског тржишта, реструктуирању привреде и економском развоју Босне и Херцеговине. Упркос чињеници да нити једна транзиција није могла да удовољи свакоме и да се шири слојеви нађу задовољни њеним током, градације ипак постоје. БиХ је ту изгледа стала раме уз раме са најлошијим примјерима својинске трансформације. Масовна приватизација којом се друштвени капитал слио до грађана и даље у фондове путем цертификата (ФБиХ) и ваучера (РС) на крају је показала своје велике концептуалне слабости и несавршености. Усљед тих несавршености ни фондовска индустрија није могла дати жељене резултате и довољно допринијети економском развоју БиХ.

10. Голић, З., *Перспективе инвестиционих фондова у Босни и Херцеговини*, Финрар Бања Лука, број 2., година XI, фебруар 2010., ISSN 1512-9373, стр. 87-96.

Овај рад се бави перспективама инвестиционих фондова у БиХ и, у том контексту, указује на низ

недостатака које теба отклонити како би њихова будућност била боља.
Развој финансијског тржишта БиХ, као један од основних предуслова за успјешно функционисање сваке тржишне привреде, не би квалитетно био могућ без инвестиционих фондова.
Босна и Херцеговина је, као и многе земље у транзицији, принуђена да у области развоја тржишта хартија од вриједност (ХОВ) и инвестиционих фондова (ИФ) пође од почетка, учећи се на властитим грешкама. Узрок томе су прије свега и тешка ратна разарања, као и распад јединственог економског простора бивше Југославије. Тржиште ХОВ у БиХ није настало као резултат спонтаног дјеловања тржишних механизама већ је његово формирање иницирано јавном понудом акција, а као резултат масовне приватизације која је, поред осталог, креирала приватизационе инвестиционе фондове (ПИФ) као средство за убрзање приватизације. Плаћање акција ПИФ-ова извршено је ваучерима у Републици Српској (РС) и приватизацијским цертификатима у Федерацији Босне и Херцеговине (ФБиХ), а не новцем тако да се ни реализоване јавне понуде акција не могу сматрати емисијом у класичном смислу те ријечи.
Ауторка истиче да је у БиХ од самог почетка дјеловања ПИФ-ова, као колективних инвеститора, било доста неразумијевања њиховог мјеста и улоге. Очекивања да ће ПИФ-ови одиграти значајнију улогу у реструктурирању предузећа у којима су преузели власништво (па чак и већинско) нису била реална, с обзиром да су они по свом опредјељењу прије свега финансијски (порфолио) инвеститори а не стратешки (фокусирани на вођење бизниса предузећа). Портофолио предузећа са којима су (П)ИФ-ови располагали је био веома обиман и диверзификован те је са њим било врло тешко управљати. Ако томе додамо да у друштвима и фондовима није било довољно ни знања ни воље за активности реструктурирања предузећа онда не чуди да су (П)ИФ-ови били пасивни у унапређењу перформанси предузећа са циљем привлачења стратешких инвеститора.
Што се тиче садашњих ИФ, на први поглед се чини да су они доживјели својеврстан врхунац свога постојања. Поставља се питање који су то фактори утицали да ИФ-ови лоше одиграју улогу која им је била намијењена у изградњи финансијског тржишта, реструктуирању привреде и економском развоју БиХ, а одговор на ово питање указује на то које недостатке треба отклонити да би ИФ-ови у БиХ имали неку бољу будућност.
Неки од тих фактора су сљедећи: лош привредносистемски амбијент, дефекти у концепту приватизације, неразвијеност финансијских тржишта, неразвијеност тржишта капитала, слабо корпоративно управљање, неразвијеност портфолио менаџмента, институционалне нелогичности, слаба међуентитетска трговина и регионално повезивање, додатни удар свјетске финансијске и економске кризе.

Сваки од ових фактора појединачно је дубље анализиран у раду.

4. Образовна дјелатност кандидаткиње

1. Образовна дјелатност прије избора у звање *виши асистент*

1. Професор економске групе предмета у Средњошколском центру „Милорад Влачић" у Власеници.

2. Образовна дјелатност послије избора у звање *виши асистент*

1. Од избора у звање вишег асистента на ужој научној области *Пословне финансије*, тј. од 2010. године кандидаткиња је изводила вјежбе из неколико наставних предмета на ОЈ Економски факултет Пале Универзитета у Источном Сарајеву: Пословне финансије, Инвестициони менаџмент и Управљање пројектима.
2. Кандидаткиња је члан је уредништва Зборника радова Економског факултета Пале од 2009. године до данас.
3. Поред наведеног, др Зорица Голић је као виши асистент на предметима на којима је изводила вјежбе на ОЈ Економски факултет Пале Универзитета у Источном Сарајеву у протеклих пет година асистентског стажа добила просјечну оцјену одличан што је један од показатеља квалитета њеног рада у образовној дјелатности који се исказује

резултатима студентске анкете.

4. У досадашњем раду показала је одговорност према стручном раду, као и коректност према студентима.
5. Др Зорица Голић је прошла поступан и успјешан развојни пут од вишег асистента до доцента.

5. Стручна дјелатност кандидаткиње

Учешће у пројектима:

Пројекат: *„Увођење органске производње сјеменског и садног материјала смиља и његово плантажирање"*; Истраживачки дио: Анализа и провјера пројекта, руководилац пројекта: проф.др Бранко Ђерић; Носиоци пројекта: Економски факултет И.Сарајево и доо Љекобиље Требиње; Финансијер: Министарство науке и технологије РС, 2008. године; Члан пројектног тима, сарданик – истраживач.

Учешћа на конференцијама и објављени радови:

Након избора у звање вишег асистента (од фебруара 2010. године) др Зорица Голић објавила је десет (10) радова у научним часописима и зборницима са рецензијом. Од тога су три (3) рада изложена на међународним конференцијама и штампана у цјелини у Зборницима са ових међународних конференција.

6. Резултати интервјуа са кандидаткињом

Дана 26.02.2015.године са почетком у 10,30 часова у просторијама ОЈ Економски факултет Пале Универзитета у Источном Сарајеву чланови Комисије Проф.др Радомир Божић и Проф.др Ново Плакаловић су обавили интервју са кандидаткињом др Зорицом Голић и сачинили Записник о обављеном интервјуу број: 306/15, од 26.02.2015. године.

На основу извршеног интервјуа са кандидаткињом, и на основу врло позитивних искустава током извођења вјежби, као и на основу научно-истраживачког и наставно-педагошког рада, чланови Комисије са задовољством закључују да је кандидаткиња у потпуности испунила њихова очекивања од заказаног интервјуа, те да посједује људске, интелектуалне и психолошке карактеристике потребне за образовни и наставни рад.

III ЗАКЉУЧНО МИШЉЕЊЕ

На Конкурс за избор у звање доцента за ужу научну област Пословне финансије (ужа образовна област Пословне финансије) који је објављен 24. децембра 2014. године у дневном листу *„Глас Српске"* пријавила се:

Др Зорица Голић, виши асистент на УНО Пословне финансије, ОЈ Економски факултет Пале Универзитета у Источном Сарајеву.

Комисија је увидом у потпуну документацију за писање Извјештаја и на основу интервјуа

обављеног са кандидаткињом др Зорицом Голић цијенила испуњеност кумулативно постављених минималних услова за избор у звање доцента (члан 77 став 1 тачка г. и став 2 Закона о високом образовању, „Службени гласник Републике Српске", бр. 73/10, 104/11, 84/12 и 108/13):

1. Комисија је утврдила да др Зорица Голић има научни степен доктора економских наука у одговарајућој научној области.

2. Да има одговарајући број научних радова из области за коју се бира објављених у научним часописима и зборницима са рецензијом (10 објављених радова након избора у звање вишег асистента из Пословних финансија, Инвестиционог менаџмента и Финансијских тржишта).

3. Показане наставничке способности. Од 2010.године кандидаткиња је изводила вјежбе из неколико наставних предмета на ОЈ Економски факултет Пале Универзитета у Источном Сарајеву, тј. на предметима: Пословне финансије, Инвестициони менаџмент и Управљање пројектима.

4. Вредновањем наставничких способности у оквиру система квалитета Универзитета у Источном Сарајеву које се исказују резултатима студентске анкете утврђено је да је др Зорица Голић је као виши асистент на предметима на којима је изводила вјежбе на ОЈ Економски факултет Пале Универзитета у Источном Сарајеву у протеклих пет година асистентског стажа добила просјечну оцјену одличан што је један од показатеља квалитета њеног рада у образовној дјелатности.

Кандидаткиња између осталог посједује и богато радно искуство у наставном процесу. Учествовала је и у једном успјешно реализованом пројекту. Сагледавајући испуњеност тражених услова за обављање дјелатности у области високог образовања и обављеног интервјуа са кандидаткињом, те цијенећи показани интерес кандидаткиње за усавршавање у научно-истраживачком и наставном раду, Комисија **једногласно** сматра да кандидаткиња др Зорица Голић посједује све битне научне, стручне, педагошке и моралне квалитете који су потребни за избор у звање доцента на ужу научну област **Пословне финансије (ужа образовна област Пословне финансије).**

На основу свега претходно изложеног, а имајући у виду научну, наставну и стручну оријентацију кандидаткиње др Зорице Голић, Комисија исказује потпуно сагласно мишљење да кандидаткиња испуњава све услове пропсане Законом о високом образовању Републике Српске, Статутом Универзитета у Источном Сарајеву, Статутом ОЈ Економски факултет Пале Универзитета у Источном Сарајеву и Правилником о поступку и условима избора академског особља Универзитета у Источном Сарајеву. Стога, Комисија за писање Извјештаја са великим задовољством **једногласно предлаже** Научно-наставном вијећу ОЈ Економски факултет Пале Универзитета у Источном Сарајеву и Сенату Универзитета у Источном Сарајеву, да др Зорицу Голић изабере у звање **ДОЦЕНТА** на **ужу научну област Пословне финансије (ужа образовна област Пословне финансије)**, јер испуњава све законске услове.

Источно Сарајево, 02.03.2015. године

Чланови Комисије:

1. _____

Проф.др Милорад Иванишевић , редовни професор, ужа научна област Пословне финансије, Економски факултет Београд, Универзитет у Београду, **предсједник Комисије;**

2._____

Проф.др Радомир Божић, редовни професор, уже научне области Рачуноводство и Пословне финансије, Економски факултет Пале, Универзитет у Источном Сарајеву, **члан Комисије;**

3._____

Проф. др Ново Плакаловић, редовни професор, уже научне области Монетарна економија и Теоријска економија, Економски факултет Пале, Универзитет у Источном Сарајеву, **члан Комисије.**